

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Методичні рекомендації до написання
для здобувачів другого (магістерського) рівня освіти ОПП
«Логопедія» за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта»

Львів - 2019

Рекомендовано до друку
кафедрою спеціальної освіти та
соціальної роботи
Протокол № 9 від 12.05.2019

Рекомендовано до друку
Вченою радою факультету
педагогічної освіти
Протокол №9 від 20.05.2019

Уклали:

Катерина Островська,
Людмила Кашуба

Відповідальний за випуск

завідувач кафедри спеціальної освіти та
соціальної роботи факультету педагогічної
освіти
Катерина Островська

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Методичні рекомендації до написання

**для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Логопедія» за спеціальністю 016
«Спеціальна освіта»**

Малий видавничий центр факультету педагогічної освіти Львівського
національного університету імені Івана Франка.
79000, Львів, вул. Університетська, 41.

ВСТУП

Виконання та захист магістерської роботи є завершальним етапом навчання в університеті.

Магістерська робота – кваліфікаційна праця, яка підводить підсумки навчання та демонструє вміння опрацьовувати фахову наукову літературу, організовувати та проводити емпіричне дослідження, самостійно опрацьовувати й інтерпретувати одержані дані, робити теоретичні узагальнення та розробляти практичні рекомендації.

Магістерська робота є самостійним завершеним теоретико-методологічним дослідженням обраної проблеми. Виконання магістерської роботи передбачає оволодіння й застосування теоретичних знань щодо методології наукового дослідження і практичних навичок його організації та проведення. Уміння поставити наукову проблему, сформулювати її актуальність, спланувати й провести емпіричне дослідження та проаналізувати його результати; самостійно аргументувати висновки; узагальнювати та систематизувати враховуються під час оцінювання магістерської роботи як такі, що наочно підтверджують і засвідчують теоретико-методологічний рівень кваліфікації випускника і його спроможність до самостійної роботи.

Магістерська робота повинна відповідати кваліфікаційним вимогам стосовно змісту, мати структуру, яка дає змогу продемонструвати логіку зв'язків між явищами та процесами, які описуються.

Магістерська робота повинна бути методологічно послідовною, глибоко аналітичною. Висновки повинні бути аргументованими.

Магістерська робота повинна бути оформлена згідно кваліфікаційних вимог.

Магістерська робота носить творчий характер і потенційно передбачає авторське бачення проблеми, можливостей її дослідження та розв'язання.

Розділ 1

ЯК НАПИСАТИ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

Магістерська робота – студентське навчально-наукове дослідження, присвячене самостійному опрацюванню обраної проблеми. Така робота повинна відповідати усім вимогам, що ставляться до наукових досліджень: чітке формулювання проблеми та досліджуваних питань, обґрунтування актуальності проблеми та стану її дослідження; поєднання теоретичних знань та методологічних підходів; використання адекватних теоретичних та емпіричних методів дослідження; застосування оптимальних статистичних методів опрацювання результатів; науковість і об'єктивність інтерпретації результатів дослідження; наявність наукових висновків, актуальних для подальших досліджень проблеми; мати цілісний, однорідний та завершений характер [1].

1.1. Мета магістерської роботи

Магістерська робота передбачає:

- систематизацію, закріплення та поглиблення теоретичних знань студентів;
- оволодіння навичками самостійної роботи з конкретними методиками для отримання емпіричного матеріалу;
- узагальнення практичного досвіду, вироблення вмінь якісного і статистичного опрацювання одержаних даних;
- використання теоретичних джерел, вміння критично їх оцінювати;
- поглиблене вивчення певної проблеми;
- одержання нових наукових результатів, розробка практичних рекомендацій, узагальнення та розвиток сучасних теоретичних ідей;
- якісне оформлення роботи, чітке, логічне, грамотне формулювання думок, аргументований, стислий, доступний стиль викладу.

1.2. Тематика магістерських робіт

Теми магістерських робіт повинні відповідати сучасному стані спеціально педагогічних і спеціально психологічних досліджень, бути достатньо складними, глибокими і водночас відповідними до індивідуальних схильностей та інтересів студентів. Магістерські роботи

зі спеціальної освіти за спеціалізацією «Логопедія» повинні містити емпіричне дослідження, статистичний аналіз його результатів та інтерпретацію даних.

Магістранти самостійно обирають тему магістерської роботи, формують та узгоджують з науковими керівниками. Тема набуває чинності після обговорення та затвердження на засіданні кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи.

Магістерська робота виконується індивідуально.

Обираючи тему магістерської роботи, доцільно враховувати її актуальність, новизну та можливість проведення запланованих досліджень у конкретних реальних умовах за час, відведений на виконання цієї роботи.

Назва теми повинна відображати головну проблему, якій присвячується дослідження. Назва має бути інформативною, лаконічною, висвітлювати суть досліджуваної проблеми, вказувати на мету та завершеність досліджень. Формулювання теми відображає предмет роботи та має визначальний вплив під час вибору теорії та методу, тож повинно бути конкретним. Не слід формулювати назву “Деякі питання...”, “Дослідження деяких аспектів...”, “До питання...”: надмір узагальнені формулювання не відображають суті проблеми. Стилистичне формулювання назви теми має бути ретельно проаналізоване. Тема має бути сформульована в одному розповідному реченні.

Після остаточного формулювання назви теми студент подає завідувачеві кафедри, на якій виконується робота, заяву з проханням про затвердження теми магістерської роботи та призначення керівника (див. дод. А). Керівник призначається кафедрою з урахуванням побажань студента.

1.3. Етапи процесу виконання магістерської роботи

Логічна схема наукового дослідження наочно відображає його послідовність [6, с.15]:

- мотивація;
- формулювання проблеми дослідження;
- пошук теоретичної основи розв'язання проблеми;
- формулювання гіпотез;
- перевірка гіпотез;
- розв'язання проблеми (створення теорії).

Відповідно виконання магістерської роботи можна поділити на такі етапи:

1. Обрання та формулювання теми.
2. Складання індивідуального календарного плану роботи.
3. Пошук літератури за темою, її аналіз, складання бібліографії.
4. Підготовка першого варіанту теоретичної частини:
 - а) обґрунтування актуальності обраної теми;
 - б) постановка мети і конкретних завдань дослідження;
 - в) визначення об'єкта й предмета дослідження;
 - г) вибір методів (методик) проведення дослідження.
5. Проведення емпіричних досліджень. Опис процесу дослідження.
6. Статистичний аналіз одержаних даних.
7. Інтерпретація отриманих результатів дослідження.
8. Формулювання висновків та узагальнення одержаних результатів.
9. Розробка практичних рекомендацій на основі отриманих результатів.
10. Підготовка тексту, технічне оформлення та подання роботи науковому керівникові.
11. Доопрацювання тексту з урахуванням зауважень керівника.
12. Подання остаточного варіанта роботи на кафедру.
13. Підготовка до захисту.
14. Захист.

Складання індивідуального календарного плану роботи сприяє своєчасності і якості її виконання, дає змогу уникнути ситуації “браку останньої ночі” перед поданням роботи, а отже, і зайвих переживань. Доцільно скласти план роботи з урахуванням визначених термінів проміжного контролю виконання магістерської роботи (див. додаток Б 1). Студенти магістратури зобов'язані дотримуватися термінів проміжного контролю виконання магістерської роботи, своєчасно здаючи керівникові роботи та/або керівникові магістерського семінару виконані завдання. Календарний план є складовою бланку Завдань до магістерської роботи (Додаток Б).

Пошук літератури за темою є досить клопіткою справою, оскільки визначає ступінь інформованості в досліджуваній галузі. Зазвичай, обрання теми дослідження відбувається тоді, коли студент уже має певні знання у певній галузі дослідження.

Пошук повинен охоплювати як літературу попередніх років (за останні 10 років), так і публікації монографічних та періодичних видань останніх років. Бажано уникати використання в роботі підручників та

навчальних посібників. Пошук у мережі Інтернет дає змогу отримати найновішу інформацію про стан дослідженості та вивченості проблеми та про головні останні напрямки сучасних досліджень. Наукова інформація міститься в електронних базах даних, зокрема WoS, PsychLit, PsychInfo, Medline, Sociofile, Eric тощо.

Під час пошуку й аналізу літературних джерел слід заздалегідь потурбуватися про підготовку бібліографії та про коректність посилань у процесі написання роботи. Тому, роблячи виписки, слід зазначати дані про літературні джерела: прізвище автора та його ініціали, назву статті чи книги, видання, рік, том, номер, сторінку.

Доцільно готувати список використаних джерел згідно з вимогами до його оформлення на окремих аркушах паперу: це полегшує процес написання й оформлення роботи і гарантує коректність посилань.

Організація та проведення емпіричних досліджень ґрунтуються на наукових та етичних принципах наукового дослідження. Продуманість організаційних аспектів (підготовка необхідних матеріалів: тестів, опитувальників, бланків для відповідей) суттєво полегшує сам процес дослідження й опрацювання результатів.

Аналіз і статистичне опрацювання отриманих даних, **інтерпретація результатів** досліджень і формулювання **висновків**, **розробка практичних рекомендацій** підводять підсумок виконаної роботи.

1.4. Композиція магістерської роботи

Композиція й оформлення магістерської роботи дають змогу оптимально структурувати матеріал і найліпше донести ідею дослідження, його результати й висновки до читача.

Традиційно магістерська робота повинна містити:

- титульний аркуш;
- завдання до магістерської роботи;
- анотацію двома мовами (українською та англійською);
- зміст;
- вступ;
- основну частину (3-4 розділи поділені на підрозділи);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

1.4.1. На титульному аркуші зазначають (див. Дод. В):

- ✓ найменування навчального закладу;
- ✓ прізвище, ім'я, по батькові автора;
- ✓ назву магістерської роботи;
- ✓ посаду, науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали наукового керівника;
- ✓ місто і рік.

Завдання подають на бланках встановленого зразка (Додаток Б).

В анотації (обсяг до півсторінки) лаконічно викладають головний зміст роботи, називають застосований комплекс методик, зазначають головні результати досліджень та їхню практичну спрямованість, що дає змогу оцінити оригінальність та вагомість проведеного дослідження.

Після анотації наводять ключові слова (слово або стійке словосполучення, яке має смислове інформаційне навантаження). Ключові слова (від трьох до семи) подають у називному відмінку, друкують у рядок через кому.

На окремій сторінці подають анотацію та ключові слова англійською мовою.

1.4.2. Зміст: назви розділів та підрозділів та номери початкових сторінок усіх розділів і підрозділів магістерської роботи, висновків, списку літератури та додатків. Зміст зручно оформляти у вигляді таблиці з двох стовпчиків, один із яких містить назви розділів, підрозділів, а інший – нумерацію сторінок; зовнішні межі (рамки) таблиці не відображають.

1.4.3. У Вступі (до трьох-чотирьох сторінок) коротко характеризують проблему, стан її теоретичного та практичного дослідження, актуальність та аргументують доцільність проведення певних досліджень.

У вступі повинні бути висвітлені такі питання:

- ✓ актуальність теми;
- ✓ об'єкт дослідження;
- ✓ предмет дослідження;
- ✓ мета дослідження;
- ✓ завдання дослідження;
- ✓ теоретична основа;
- ✓ комплекс методів для проведення дослідження;
- ✓ коротка характеристика групи або вибірки досліджуваних;
- ✓ практичне спрямування результатів дослідження.

Актуальність теми – обґрунтування актуальності досліджуваної проблеми, її соціальної, соціально-економічної значущості.

Об'єкт – явище або процес, які обрано для вивчення.

Предмет міститься в межах об'єкта, це певна частина чи аспект об'єкта, які безпосередньо досліджуються. Обираючи тему роботи, об'єкт і предмет досліджень, слід продумати не лише актуальність та цікавість, а й реальні можливості забезпечення адекватної групи або вибірки досліджуваних у процесі безпосереднього проведення дослідження.

Мета як запланований результат відображає спрямованість досліджень і за змістом відповідає темі роботи, але дослівно її не повторює. Формулюючи мету, не слід писати “Вивчення...”, “Дослідження...”, оскільки ці слова відповідають засобу досягнення мети, а не самій меті.

Завдання дослідження мають включати як теоретичний, так і практичний аспекти роботи, мають чітко показувати, що має бути зроблене (які теоретичні аспекти проаналізовані, які теоретичні підходи будуть порівнюватися, як будуть отримані емпіричні дані, які стали та змінні мають бути враховані, які способи аналізу повинні бути застосовані для опрацювання отриманих даних, які рекомендації мають бути розроблені на основі отриманих даних тощо).

Важливо враховувати, що залежно від типу дослідження, яке проводиться в магістерській роботі (пошукове, аналітичне або експериментальне), формулюють і гіпотези різного типу: структурно-описову, функціонально-описову або пояснювальну. Студент розробляє і описує конкретну процедуру і техніку дослідження, що, у свою чергу, включає визначення методів дослідження і обробки результатів.

Смислова точність і лаконічність є головними вимогами до формулювання мети, об'єкта та предмета дослідження. Назва теми повинна відповідати меті роботи, її об'єкту і предмету, але не повторювати їх дослівно.

Теоретична основа – основні теоретичні положення, які лягли в теоретико-методологічну основу магістерської роботи, слід визначити, яка теоретична концепція, підхід або групою концепцій (підходів) буде покладено в основу дослідження та інтерпретації отриманих емпіричних даних.

Комплекс методів для проведення дослідження – перелік методів і методик, застосованих у дослідженні.

Усі дослідницькі методи можна розділити на: *теоретичні методи* та *методи збору емпіричної інформації* (спостереження, експеримент,

тести, опитування, анкетування, інтерв'ю, аналіз продуктів діяльності тощо). Від цих двох груп наукових методів слід відрізнати *методи обробки наукових даних* (якісні і кількісні, серед останніх – методи математичної статистики).

Обґрунтований вибір методів спирається перш за все на розуміння специфіки об'єкту і предмету дослідження, а ось вже конкретні методики визначаються поставленими задачами і умовами проведення дослідження. Обґрунтування вибору методів дослідження наводиться в програмі дослідження, виходячи з теоретичної моделі дослідження, розробленої автором роботи.

Коротка характеристика групи (вибірки) досліджуваних – опис кількості досліджених осіб та інших важливих для дослідження особливостей. У разі проведення дослідження на репрезентативній вибірці слід подати розрахунки вибірки та її обґрунтування.

Практичне спрямування результатів дослідження має містити коротку вказівку на те, для яких галузей психологічної практики можуть бути розроблені практичні рекомендації на основі отриманих в магістерській роботі результатів та висновків.

1.4.4. Основна частина магістерської роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Робота має містити 3-4 розділи. Кожен розділ може містити 3-4 підрозділи. Понадмірне дроблення матеріалу ускладнює його сприймання. Бажано розмір розділів та підрозділів робити співмірними. Кожен розділ починають з нової сторінки. В кінці кожного розділу формують висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів та узагальнень, уникаючи повторів тексту розділу.

В розділах основної частини подають:

- ✓ огляд літератури з досліджуваної проблеми та теоретичну концепцію автора;
- ✓ опис методологічного підходу;
- ✓ обґрунтування комплексу методів дослідження і організації та ходу експерименту або емпіричного дослідження;
- ✓ опис результатів досліджень;
- ✓ аналіз результатів;

Зокрема у першому розділі *теоретичної частини* роботи подають *огляд літератури* (до 20-30% обсягу роботи) із досліджуваної проблеми та теоретичні міркування автора магістерської роботи. Назва цього розділу повинна змістовно відображати сутність проблеми, яка розглядається в магістерській роботі. Дотримуючись принципів

послідовного та цілісного викладу наукових матеріалів, слід стисло й лаконічно висвітлити ступінь розкриття проблеми в сучасній вітчизняній та зарубіжній літературі, зазначивши ті питання чи аспекти проблеми, які слід вивчити.

Аналізуючи літературні дані, потрібно розглянути різні погляди на проблему та висловити власне ставлення до тих чи інших положень. Дотримуючись принципів наукової етики, необхідно перевірити відповідність посилань і цитувань. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно доцільності проведення досліджень у цій галузі. Бажано представити власну теоретичну модель розв'язання поставленої проблеми, а не просто переповісти погляди і підходи інших вчених.

У другому розділі теоретичної частини, зазвичай, обґрунтовують вибір напрямку досліджень, розробляють загальну методологічну базу проведення дослідження, представляють матеріали апробації або валідації методик, результати пілотажного дослідження (у випадку їх проведення).

У розділах *практичної частини* дослідження описують власне емпіричні чи експериментальні дослідження та їхні результати. Подають детальний опис досліджуваної групи чи вибірки, обґрунтовують добір методик дослідження та окремих методів, які застосовувалися у процесі роботи, а також експерименту і описують етапи експерименту та їхню послідовність.

Опис групи досліджуваних висвітлює головні характеристики (стать, вік, освіта, соціальний стан, стан здоров'я та інші, важливі для виокремлення саме такої групи, параметри; досліджувана група має бути якомога одноріднішою).

Осіб, які брали участь у дослідженні, називають “досліджувані”: неприпустимо називати їх “піддослідними”!

Конфіденційність даних про стан психічного здоров'я особи гарантується ст. 6 Закону України про психіатричну допомогу*, згідно з якою “медичні працівники, інші фахівці, які беруть участь у наданні психіатричної допомоги, та особи, яким у зв'язку з навчанням... стало відомо... про стан психічного здоров'я особи, її приватне життя, не можуть розголошувати ці відомості... Право на одержання і використання конфіденційних відомостей про стан психічного здоров'я особи... має сама особа. За усвідомленою згодою особи або її законного представника відомості про стан психічного здоров'я цієї особи...

* Закон України про психіатричну допомогу. – “Сфера”, 2000. – 50 с.

можуть передаватися іншим особам лише в інтересах особи, проведення обстеження та лікування чи захисту її прав і законних інтересів, для здійснення наукових досліджень, публікацій в науковій літературі, використання у навчальному процесі. ...Забороняється вимагати відомості про стан психічного здоров'я особи та про надання їй психіатричної допомоги”.

У процесі проведення психолого-педагогічних досліджень і написання наукової дослідної роботи слід чітко дотримуватися етичності та конфіденційності як провідних стрижневих принципів психологічного дослідження. Категорично неприпустимо називати прізвища досліджуваних осіб під час обговорення результатів чи наводити їх у таблицях із результатами досліджень, а також подавати будь-яку інформацію, на підставі якої можна ідентифікувати досліджуваних.

Опис процесу дослідження повинен бути інформативним щодо особливостей побудови дослідження, застосованих методик та послідовності їхнього подання, умов, за яких проводилося дослідження. Слід обґрунтувати вибір методик: пояснити, чому обрано ту чи іншу методику. Якщо автором магістерської роботи розроблено методику (опитувальник, анкету, експеримент тощо), слід представити дані, які підтверджують її надійність та валідність. Загальновідомі методики не потребують детального опису. Набір методик, які використовувалися у дослідженні, подають у Додатках.

Результати досліджень наводять у зведених таблицях. Ці таблиці слід подати у Додатках. Студент має бути готовий показати заповнені бланки опитування із результатами власного дослідження на вимогу наукового керівника чи комісії. Таблиці мають бути зрозумілими читачам, назви змінних в таблицях слід вказувати так, щоб читач міг розуміти, про що йдеться: уявіть собі, з яким задоволенням Ви б розбиралися в кореляційних зв'язках змінних A1, Var12, FG-FG та ЯЩ, чи виявили б, що рівень ГАВ достовірно вищий, ніж рівень МЯУ. Детальний опис інформації, яку подано в таблиці, що містять позначення змінних та методик, за допомогою яких було отримано ці показники, дає можливість навіть через кілька років, у разі потреби, використати результати власних досліджень у своїй подальшій роботі. Таблиці заповнюють із застосуванням комп'ютерних програм Excel, Statistica, SPSS тощо.

Основна частина роботи – це *аналіз* отриманих у процесі дослідження результатів.

Аналіз отриманих результатів виконують із застосуванням методів статистичного опрацювання результатів, які обирають згідно з метою, завданнями і специфікою дослідження. Якщо неможливо застосувати засоби статистики, виконують змістовний аналіз даних. Адекватність застосованих методів статистичного аналізу відображає рівень теоретико-методологічної підготовки магістранта.

Саме організація дослідження, методологічна його розробка й аналіз отриманих даних відображають здатність оперувати теоретичними знаннями, застосовувати їх на практиці та робити самостійний аналіз.

Пояснюючи отримані результати, наводять дані якісного аналізу (у відсотках або усереднених результатах) за методикою (методиками), що вимірюють предмет дослідження. Детальний якісний аналіз результатів, отриманих за допоміжними методиками, зайвий. Описують результати, отримані за допомогою статистичного аналізу та обов'язково їх пояснюють на основі обраної теоретичної платформи, порівнюючи з даними, наведеними в аналізованих у теоретичному розділі роботи дослідженнями вчених.

В аналітичній частині роботи порівнюють отримані результати із аналогічними літературними даними й аналізують збіги і відмінності або негативні результати, оцінюючи, чи вдалося виконати завдання дослідження і досягнути мети і наскільки підтвердилися гіпотези.

Кожен розділ має бути завершений короткими узагальнюючими висновками.

1.4.5. Висновки (заключну частину роботи називають “Висновки” або “Висновки та рекомендації”; обсяг 3-6 стор.).

У Висновках коротко узагальнюють дані, отримані у процесі роботи, наводять головні наукові та практичні результати досліджень, аргументуючи кількісними та якісними показниками, зазначають, наскільки підтвердилася гіпотеза. Висновки повинні інформувати про досягнення мети дослідження й виконання поставлених у ній завдань: власне мета і завдання роботи слугують логікою викладу висновків до неї.

Доцільно висловити власне бачення подальших перспектив дослідження проблеми. Неприпустимо дослівно повторювати текст розділів (висновків за розділами). На основі отриманих в роботі результатів та узагальнених висновків мають бути представлені розроблені магістрантом практичні рекомендації для практичних

психологів, що працюють у відповідних галузях з певною категорією клієнтів.

Якщо магістрантом розроблено корекційну, консультативну або тренінгову програму, її мету та ідеологію застосування описують у розділі “Висновки та рекомендації”, а повний текст програми подають у Додатках (як допоміжні матеріали).

1.4.6. Список використаних джерел (або Література) подають за алфавітним принципом: український алфавіт береться за основу для подання літератури, написаної кирилицею, англійський – для літератури латинських абеток.

У тексті посилання позначається цифрою у квадратних дужках відповідно до номера джерела у списку використаних джерел, наприклад [5] чи [35; 123]. Якщо в тексті вжито цитату, необхідно, окрім посилання на літературне джерело, зазначити сторінку, наприклад [123, С. 24]. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел наведено у Додатку Д.

1.4.7. Додатки магістерської роботи містять:

- ✓ інструкції та тексти методик, застосовані в процесі виконання роботи;
- ✓ список скорочень, застосованих у таблицях, рисунках або у тексті роботи;
- ✓ результати емпіричних досліджень (у зведених таблицях);
- ✓ таблиці проміжних цифрових даних тощо;
- ✓ ілюстрації;
- ✓ допоміжні матеріали.

Розділ 2

ЯК ОФОРМИТИ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

2.1. Загальні вимоги до магістерської роботи

Оскільки магістерська робота є науковим дослідженням, мовне оформлення тексту повинне відповідати головним вимогам наукового викладу. Для наукового тексту притаманний формально-логічний спосіб викладення матеріалу, смислова завершеність, цілісність і зв'язність. Об'єктивність викладу матеріалу забезпечується також і вказівками на

джерело повідомлення чи певної думки. У процесі мовного оформлення слід дотримуватися смислової точності та ясності викладу як провідних умов науковості інформації [2].

Структура роботи повинна відповідати її змісту: виділення розділів, підрозділів, пунктів спрямоване на висвітлення головної ідеї і підпорядковане внутрішній логіці роботи. Слід стежити, щоб стрижнева ідея роботи не губилася десь у хащах розділів та підрозділів, а її головна думка червоною ниткою проходила через увесь текст.

У сучасній науковій літературі особовий стиль викладення матеріалу змінюють на безособовий: займенник “Я” не вживається, а займенник “ми” поступово виходить із ужитку. Безособовий стиль полягає у таких формулюваннях: “Можна вважати..., виявлено..., доведено..., розроблений комплексний підхід...”. Не рекомендують вживати слова та вислови, які не відповідають науковому стилю мовлення [1]. Важливо слідкувати за точним вживанням наукових термінів (наприклад, не плутати відчуття з переживаннями, використовуючи вирази: «відчуття щастя», «відчуття самотності» тощо).

У магістерській роботі можна використовувати лише загальноприйняті скорочення. Якщо в роботі вжито маловідомі скорочення чи символи, то їхній перелік слід подати окремим списком. “Список скорочень слів і термінів” друкують двома колонками: у лівій колонці в алфавітному порядку скорочення, у правій – їхню розшифровку (вміщують у Додатках).

Під час виконання магістерської роботи слід дотримуватися таких вимог:

- чіткість побудови та викладу матеріалу;
- логічна послідовність;
- переконливість і достатність аргументації;
- лаконічність і точність визначень та формулювань;
- конкретність результатів дослідження;
- адекватні засоби опрацювання даних (математична статистика, якісний аналіз);
- обґрунтованість висновків та рекомендацій;
- наявність числових даних результатів обстеження досліджуваних.

2.2. Загальні вимоги до оформлення магістерської роботи

Магістерську роботу друкують з одного боку аркуша білого паперу А-4.

Обсяг роботи: 70-80 сторінок комп'ютерного набору (14 шрифтом через 1,5 інтервалу. Поля: праве - 10 мм, ліве - 30 мм, верхнє та нижнє – 25мм). Обсяг роботи обраховується як кількість сторінок, на яких представлено текст роботи, починаючи від титульного листа до кінця Висновків та рекомендацій. Якщо рисунок або таблиця займають повний аркуш – до загальної кількості сторінок ці сторінки не зараховують. Список літератури і Додатки в обсяг роботи не враховують.

Робота обов'язково повинна містити власне **емпіричне** дослідження автора.

Співвідношення теоретичної і практичної частини: 40% тексту повинна складати теоретична частина, 60% – опис емпіричного дослідження.

Джерела: 45 - 50 позицій, серед них мінімум 3 – іноземними мовами.

Методики: мінімальна кількість – 4 (методики загалом повинні містити щонайменше 25 шкал).

Досліджувані: за умови групового дослідження – мінімум 80-90 осіб, за умови індивідуального – 50-60 осіб. За неможливості зібрати належний обсяг даних, питання про зменшення групи досліджуваних вирішується на засіданні кафедри.

Обов'язкове використання методів статистичної обробки емпіричних даних порівняльний, кореляційний, факторний, кластерний чи дискримінантний аналіз), які забезпечують належну статистичну перевірку висунутих гіпотез та поставлених у дослідженні завдань.

Робота має містити практичні рекомендації, що впливають з результатів магістерської роботи.

На захист магістерської роботи магістрант має представити протоколи емпіричного дослідження (паперові бланки опитувальників, заповнені досліджуваними, протоколи спостережень, експериментів тощо).

Захист магістерської роботи відбувається публічно на засіданні державної екзаменаційної комісії. Захист має супроводжувати мультимедійна презентація результатів роботи.

Строки виконання магістерської роботи

Вибір теми і подача на кафедру заяви на ім'я завідувача кафедри про обрання теми магістерської роботи (заява має бути завірена підписом наукового керівника) – до 1 жовтня навчального року.

Оформлення бланку завдань – до 10 жовтня навчального року.

Подача чорнового варіанту всієї роботи керівникові – до 15 листопада навчального року (складова заліку з виробничої практики).

Попередній захист магістерської роботи відбувається за рішенням кафедри в другій половині листопада навчального року.

Подача магістерської роботи на кафедру з відгуком наукового керівника і його рекомендацією до захисту роботи на ЕК – до 1 грудня навчального року.

Кваліфікаційна робота має пройти перевірку на антиплагіат і бути оприлюднена у репозитарії закладу вищої освіти.

Перевірку магістерських робіт на плагіат здійснює відповідальна особа кафедри, призначена відповідним розпорядженням адміністрації. У разі перевищення допустимого обсягу схожості, визначеного нормативними документами Університету, робота повертається здобувачу на доопрацювання. У разі повторного плагіату здобувач освіти не допускається до захисту в ЕК.

2.3. Правила оформлення тексту

Титульний аркуш залічують до загальної нумерації сторінок; номер сторінки на титульному аркуші не зазначають. Зазначають сторінки, починаючи з другої сторінки Вступу.

Сторінки нумерують у верхньому правому кутку аркуша. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, таблиць, рисунків подають цифрами без знака №.

Кожний розділ починають з нової сторінки. Назви розділів друкують великими буквами жирним шрифтом посередині рядка, крапку після номера розділу і назви розділу не ставлять.

Наприклад:

Розділ 1

НАЗВА РОЗДІЛУ

ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ як назви складових частин роботи друкують посередині рядка, не нумерують, крапку в кінці назви не ставлять.

Заголовки і підзаголовки виділяють від основного тексту зверху і знизу одним інтервалом.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, наприклад, перший підрозділ другого розділу.

Наприклад:

2.1. Назва підрозділу

Після номера підрозділу ставлять крапку; назву підрозділу друкують у тому самому рядку; у кінці назви підрозділу крапку не ставлять. Назви підрозділів друкують посередині рядка.

Підрозділ може містити пункти. Нумерація пунктів аналогічна до нумерації підрозділів, наприклад, другий пункт третього підрозділу першого розділу.

Наприклад:

1.3.2. Назва пункту

Нумерацію і заголовки пунктів друкують у рядку основного тексту з абзацного відступу.

2.4. Правила оформлення таблиць

Таблиці використовують для подання цифрового матеріалу або іншої інформації.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у Додатках) в межах розділу або наскрізно по всій роботі. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують надпис “Таблиця” із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: “Таблиця 1.2.” (друга таблиця першого розділу або порядкового номера у випадку наскрізної нумерації).

Таблицю розташовують безпосередньо після тексту, в якому йдеться про таблицю або про наведені у ній дані чи на наступній сторінці. Якщо у тексті посилаються на дані таблиці, то в логічно зручному місці в круглих дужках зазначають (Табл. 1.1.) або записують “...як це видно з Табл.1.1.”.

Назву таблиці друкують симетрично до тексту над таблицею; назву не підкреслюють; крапку в кінці не ставлять.

Наприклад:

Таблиця 1.1.

Назва таблиці

Заголовок	Заголовки граф			
	Підзаголовки граф	Підзаголовки граф	Підзаголовки граф	

Приклад подання результатів досліджень наведено в Табл.1.1. (коефіцієнти кореляції наводять із точністю до трьох знаків після коми) тексту – у Табл.1.2.

Таблиця 1.1.

Коефіцієнти кореляції
рівнів адаптивності (Ад) і самоефективності (СЕ)
у досліджуваних групах

	Загальна група		Студенти		Хворі		Школярі	
	Ад	СЕ	Ад	СЕ	Ад	СЕ	Ад	СЕ
Ад	1,000	0,531	1,000	0,530	1,000	0,550	1,000	0,542
Самоприйняття	0,759	0,486	0,750	0,653	0,592	0,273	0,818	0,592
Прийняття інших	0,546	0,157	0,514	0,164	0,503	0,275	0,456	0,050
Емоційний комфорт	-	-	0,870	0,340	-0,018	-	-0,451	-0,315
	0,124	0,066				0,023		
Інтернальність	0,858	0,452	0,774	0,182	0,847	0,450	0,910	0,589

Таблиця 1.2.

Розташування первинних і вторинних полів аналізаторів

Вид аналізатора	Первинне поле	Вторинне поле
Зоровий	17	18,19
Слуховий	41	42, 22
Шкірно-кінестетичний	3	1, 2, частково 5
Моторний	4	6, 8

2.5. Правила подання ілюстрацій

Ілюстрації (схеми, креслення, діаграми, графіки, фотографії, рисунки) повинні відповідати тексту, а текст – ілюстраціям. Діаграми та графіки застосовують для унаочнення результатів статистичного опрацювання даних, одержаних у процесі дослідження.

Підписи до ілюстрації повинні міститись під самою ілюстрацією у новому рядку, з абзацу. Підпис до ілюстрації позначаються словом “Рис.”, нумеруються послідовно наскрізно по всій роботі. Номер ілюстрації при нумерації в межах розділу повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. Наприклад: Рис.1.2. (другий рисунок першого розділу).

Підпис ілюстрації має чотири основних елементи:

- скорочене слово рисунок – “Рис.”;
- порядковий номер ілюстрації – арабськими цифрами без знака № – “Рис. 1.1.”;
- назву ілюстрації;
- експлікацію, яка пояснює значення цифр і позначень на ілюстрації.

Приклад подання діаграми:

Рис.1.1. Структура ідентичностей студентської молоді

Посилання на ілюстрації оформляють аналогічно до посилань на таблиці.

2.6. Оформлення Додатків

Додатки є продовженням магістерської роботи. Кожен додаток починається з нової сторінки. Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь (єдиний додаток позначають як “Додаток А”). Додатки можуть бути

поділені на окремі розділи: “Додаток А.3”, “Додаток А.3.1” (додатки можна позначати цифрами).

Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої прописної друкується слово “Додаток ____”. В наступному рядку малими літерами (з першої прописної) посередині рядка друкується заголовок додатка.

Наприклад:

Додаток А.1

Назва додатку

Додатки мають спільну нумерацію з рештою сторінок роботи. Їх нумерують, як і сторінки роботи – у верхньому правому кутку.

2.7. Загальні правила посилання на використані джерела*

Посилаючись на літературні джерела, інформацію з яких використано у магістерській роботі, слід дотримуватися таких правил.

У разі посилання в магістерській роботі на наукові праці, ініціали їхніх авторів пишуть перед прізвищем; у бібліографічному описі на першому місці ставлять прізвище, а потім – ініціали.

Використовуючи матеріали і відомості з монографій, також слід зазначити номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул із джерела, на яке зроблено посилання. Посилання в тексті на джерела варто зазначати порядковим номером за переліком використаних джерел, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, “...у роботах [1–7]...”. Допускається наводити посилання на джерела у виносках, номер посилань має відповідати його бібліографічному описові за переліком посилань (наприклад, посилання на джерело у назві цього підрозділу). Посилання подають у квадратних дужках, наприклад [24].

Цитуючи, слід вказати джерело, з якого взято цитату, і точно зазначити сторінку. Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати треба починати і закінчувати лапками і наводити в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зберігаючи авторське написання;

* Цей підрозділ написано на підставі вимог, прийнятих у Львівському національному університеті імені Івана Франка: Стандарт університету: Бібліографічний опис у списку використаних джерел. Загальні вимоги і правила складання. – Львів, 2002 [Цит. 2003, 5 жовтня]. – Доступний з: <<http://www.franko.lviv.ua/general/aboutu.html>>.

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Їх ставлять у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, у кінці);

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело (наприклад, [4, 35]).

Список використаних джерел оформляють відповідно до існуючих вимог та подають після Висновків.

Список використаних джерел дають в алфавітному порядку прізвищ перших авторів чи заголовків.

Після інформації про автора та назви джерела подають інформацію про те, де, хто і коли видав книгу. Скорочено подають назви столиць та інших великих міст (наприклад, “Львів”, “Харків”, проте “К.”, “М.”, “СПб.”, “N.Y.”), зазначають назву видавництва коротко, без лапок, опускаючи слово “видавництво” (наприклад, К.: Основи, Львів: Просвіта, Вид-во Львів. ун-ту), після назви видавництва ставлять кому (,) і подають рік видання (наприклад, Львів: Каменяр, 2000), зазначають обсяг книги (наприклад, 483 с.) чи у разі бібліографічного опису статей подають сторінки, на які посилаються (наприклад, С. 34–63).

У разі посилання на джерела, опубліковані у всесвітній комп'ютерній мережі Internet (World Wide Web), слід використовувати стиль, прийнятий Міжнародною організацією стандартизації: 1) опис джерела наводять згідно із загальними вимогами; 2) у квадратних дужках вказують дату цитування ([Цит. 2001, 5 січня] – для україномовних джерел, [Cited 2000, 12 June] — для англomовних; 3) зазначають адресу сторінки: Доступний з: <<http://www.franko.lviv.ua/general/aboutu.html>> або Available from: <<http://www.uvm.edu/~ncrane/estyles/mla.html>> .

Приклади оформлення наведено у додатку Д.

Порядок укладення магістерської роботи:

титульна сторінка;

завдання;

анотація;

зміст;

текст роботи (вступ, розділи, висновки);

список використаних джерел;

додатки.

Розділ 3

ЯК ЗАХИСТИТИ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

3.1. Підготовка до захисту

Підготовка до захисту та захист є логічним завершенням виконання магістерської роботи.

Остаточний варіант відповідно оформленої магістерської роботи подається на кафедру у визначений термін. Керівник з'ясовує ступінь готовності роботи, відповідність її вимогам і рекомендує допустити (або ні) її до захисту на ЕК. Остаточне рішення про допуск до захисту приймає завідувач кафедри.

Робота не допускається до захисту і не зараховується у разі виявлення плагіату чи фальсифікації результатів дослідження.

Магістерська робота подається на рецензування визначеному кафедрою рецензентові. У **рецензії** зазначають позитивні та негативні аспекти магістерської роботи:

- вміння порушити проблему й обґрунтувати її актуальність;
- логічну послідовність викладу матеріалу;
- розуміння автором проблеми;
- повноту аналізу літератури (вітчизняної та зарубіжної);
- конкретні зауваження (якщо такі виникають у рецензента) щодо недостатньої обґрунтованості тверджень, висновків, адекватності застосованих методик, обраних методів опрацювання результатів, коректності та обґрунтованості формулювань та висновків;
- самостійність і оригінальність осмислення матеріалу;
- мовне оформлення та стиль роботи;
- коректність цитувань і технічне оформлення [1].

Рецензія містить рекомендації щодо оцінки роботи.

Оцінку за магістерську роботу виставляє Екзаменаційна комісія на підставі доповіді магістранта, відповідей на запитання під час захисту роботи та рекомендованої рецензентом оцінки тексту магістерської роботи.

Магістерську роботу студент захищає прилюдно на засіданні Екзаменаційної комісії (ЕК) у присутності керівника, рецензента, студентів та всіх, хто бажає бути присутнім на захисті.

У випадку невиконання всіх вимог чи несвоєчасного подання магістерської роботи на кафедру студент не допускається до захисту.

Підготовка до захисту магістерської роботи полягає у виготовленні засобів для унаочнення основних результатів досліджень і готуванні доповіді виступу.

Рекомендується у процесі виступу використовувати заздалегідь підготовлені *мультимедійні презентації*.

Вимоги до презентації

Презентація виступу на захисті магістерської роботи зазвичай не повинна перевищувати 20 слайдів, але краще вкласти матеріал у 15-16 слайдів (максимум 2 слайди на хвилину промови). Тло слайдів презентації бажано обрати одне для усієї презентації.

Можна скористатися шаблонами, які містить програма. Бажано, щоб кольори схем, діаграм, малюнків були яскравішими за тло, а отже краще використовувати світле тло з невеликою кількістю декоративних елементів. Ефекти анімації мають допомагати сприйманню інформації, а не бути самоціллю і не відволікати увагу слухачів від змісту презентації. Бажано не використовувати складних прописних шрифтів, розмір шрифтів має бути не менше, ніж 20-22 pt. В одному слайді доцільно вміщувати не більше, ніж 12-15 строчок тексту.

Презентація виступу повинна містити:

- титульний слайд з назвою теми роботи, прізвищами виконавця роботи та наукового керівника;
- короткий теоретичний вступ (вказати хто займався досліджуваною проблемою і які підходи обрано як методологічну основу дослідження) (1-2 слайди);
- мета дослідження (1 слайд);
- методи та методики дослідження (1 слайд);
- короткий опис найважливіших характеристик досліджуваної групи або вибірки (1 слайд);
- опис змінних і сталих (1-2 слайди);
- опис результатів дослідження (10-12 слайдів);
- висновки та рекомендації (1-2 слайди).

Класичні помилки презентації:

- забагато матеріалу на слайді;
- забагато слайдів;
- дуже швидко йдуть слайди;
- малий шрифт;

- надмірне “декорування”;
- суцільний текст без схем, рисунків, таблиць;
- тло слайду (шаблон) зливається з текстом або надміру яскравий, відволікає увагу;
- невиправдане використання ефектів анімації.

3.2. захист магістерської роботи складається з таких частин:

- ✓ виступ студента;
- ✓ відповіді на поставлені запитання;
- ✓ оголошення відгуку керівника про роботу студента;
- ✓ оголошення рецензії;
- ✓ відповіді студента на зауваження рецензента;
- ✓ виступи присутніх на захисті;
- ✓ завершальне слово студента.

Виступ складається із трьох смислових частин, які відповідають за змістом вступу, основній частині та висновкам магістерської роботи у пропорції: 5%, 90%, 5%. У вступі доповіді стисло висвітлюється актуальність досліджуваної проблеми, формулюють об'єкт, предмет, гіпотези та завдання дослідження. Основна частина, передусім, розкриває суть, методологію й особливості організації та проведення емпіричного дослідження та містить аналіз отриманих результатів із демонстрацією кількісних та якісних показників з метою обґрунтування достовірності тверджень. У висновках наводяться головні результати дослідження і визначають теоретичне і практичне значення отриманих результатів та можливі перспективи подальших досліджень.

Магістрант має можливість заздалегідь ознайомитися з зауваженнями рецензента, отже зобов'язаний підготувати відповіді на подані рецензентом зауваження та побажання. Слід пам'ятати, що оцінку виставляє державна комісія на підставі публічного захисту, отож відповіді на зауваження рецензента мають велике значення: успіх захисту значною мірою залежить від того, наскільки правильно і ґрунтовно студент дискутує з рецензентом і відповідає на питання членів державної комісії та присутніх. Відповіді на зауваження рецензента є публічним виявом знання досліджуваної проблеми, володіння матеріалом, здатності вести наукову дискусію. З огляду на те, що магістрант має можливість завчасно підготувати відповіді на зауваження, цей етап захисту дуже важливий і суттєво впливає на оцінку магістерської роботи.

У відповідях на зауваження рецензента та питання, які задають після доповіді члени ЕК та присутні на захисті, бажано уникати двох

крайностей: 1) зайвої стислості і категоричності та 2) зайвої багатослівності. Зайва стислість та категоричність часто справляє враження “втечі” від відповіді на питання і свідчить про невміння вести наукову полеміку та дискусію. Аналогічне враження справляє і надмірна балакучість.

Культура мовлення та дотримання регламенту є обов'язковим елементом культури й етики наукових повідомлень.

Бажано ознайомитися з приміщенням напередодні захисту, продумати як краще забезпечити унаочнення. Якщо це можливо, доцільно відвідати заздалегідь захист інших студентів.

3.3. Критерії оцінювання магістерської роботи

1. Уміння порушити проблему й обґрунтувати її актуальність.
2. Відповідність декларованої теми змісту роботи.
3. Рівень опрацювання теми, повнота її розкриття.
4. Повнота аналізу літературних джерел.
5. Методологічна грамотність.
6. Адекватність застосованих методів та методик дослідження.
7. Адекватність досліджуваної групи меті дослідження.
8. Адекватність застосування статистичних методів опрацювання даних.
9. Якість інтерпретації та аналізу отриманих результатів дослідження.
10. Відповідність висновків гіпотезі та меті дослідження, коректність висновків.
11. Творчий підхід, самостійність, оригінальність в опрацюванні матеріалу.
12. Мовне оформлення та володіння стилем наукового викладу; коректність цитувань, оформлення бібліографії.
13. Правильність та акуратність оформлення магістерської роботи.
14. Доповідь на захисті, її відповідність виконаній роботі; інформативність отриманих результатів; культура мовлення.
15. Використання під час захисту засобів унаочнення та якість їхнього виконання.
16. Вміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання.

Оцінка магістерської роботи виводиться на підставі підсумування балів, виставлених членами ЕК на захисті магістерської роботи та оцінки рецензента, яка зараховується на рівні з оцінками членів ЕК. Кожен з оцінюваних аспектів має певну максимально можливу кількість балів:

Лист оцінювання рівня виконання завдань та захисту магістерської роботи

студента(-ки) _____ групи _____

на тему _____

дата подачі магістерської роботи на кафедру _____

Оцінювання рівня виконання завдань магістерської роботи науковим рецензентом

№	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів	Оцінка наукового рецензента
1	Відповідність змісту роботи темі роботи	15	
2	Правильність та повнота формулювань положень, представлених у Вступі	5	
3	Якість виконання теоретичної частини магістерської роботи: повнота літературного огляду, наявність авторського аналізу літературних джерел, наявність та якість теоретичної моделі дослідження	10	
4	Грамотність цитування	5	
5	Адекватність використання емпіричних методів та методик дослідження	10	
6	Адекватність та достатність обраних для дослідження груп або вибірки досліджуваних	5	
7	Адекватність використання засобів статистичної обробки емпіричних даних	10	
8	Правильність представлення емпіричних результатів	5	
9	Якість інтерпретації та узагальнень отриманих емпіричних результатів	10	
10	Якість узагальнень у Висновках	5	
11	Наявність та якість практичних рекомендацій	5	
11	Правильність та повнота представлених в роботі Додатків	5	
11	Оформлення роботи, грамотність, логічність тексту	5	
12	Правильність оформлення списку літературних джерел	5	
	Загалом	100 балів	

Оцінювання захисту магістерської роботи Екзаменаційною комісією

№	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів	Оцінка захисту роботи комісією
1	Виступ студента на публічному захисті магістерської роботи	15	
2	Якість унаочнення виступу	5	
3	Відповіді на запитання	10	
4	Відповідність змісту роботи темі роботи	15	
5	Адекватність обраних для дослідження методик	10	
6	Адекватність та достатність обраних для дослідження груп або вибірки досліджуваних	10	
7	Якість інтерпретації та узагальнень отриманих емпіричних результатів	10	
8	Адекватність використання засобів статистичної обробки емпіричних даних	10	
9	Оформлення роботи	5	
10	Вчасність виконання завдань з виконання кваліфікаційної роботи та подання роботи до захисту	5	
11	Практичне спрямування роботи, наявність практичних рекомендацій	5	
	З а г а л о м	100 балів	

Оцінка магістерської роботи, виводиться за загальною сумою балів відповідно до існуючої у Львівському національному університеті імені Івана Франка системи оцінювання:

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка ECTS та визначення	Кількість балів від 1 до 100	Оцінка за традиційною п'ятибальною системою	
A – відмінно	90 – 100	Відмінно	5
B – дуже добре	81 – 89	Добре	4
C – добре	71 – 80		
D – задовільно	61 – 70	Задовільно	3
E – достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	51 – 60		
FX – незадовільно	26 – 50	Незадовільно	2
F – незадовільно (потрібна додаткова робота)	0 – 25		

FX або F означає: магістерська робота має бути суттєво допрацьована і представлена до захисту на ДЕК у наступному навчальному році.

Розділ 4

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ТА ВИМОГИ ДО ПУБЛІКАЦІЙ

Результати наукових досліджень можуть бути опубліковані у збірниках наукових праць, наукових і науково-практичних журналах, збірниках матеріалів конференцій. Існують вимоги до написання статей та підготовки їх до публікування. Періодичні видання здебільшого публікують для авторів свої вимоги до структури й особливостей оформлення статей. Проте є загальні вимоги, які визначають структуру публікації.

Структура статті, загалом, аналогічна структурі магістерської роботи. План-схема статті, яка містить результати *емпіричних досліджень*, обсягом 7-10 сторінок, складається із вступу, короткого огляду останніх досліджень, постановки цілей та завдань статті, викладу основної частини, підсумків (завершення) та списку використаних джерел.

У *вступі* порушується проблема та коротко висвітлюється її актуальність (6-10 рядків). В *огляді досліджень* цієї проблеми (близько 1/3 сторінки) розглядається, здебільшого, останні дані літератури, увага зосереджується на недосліджених або ж суперечливих аспектах. Формулюючи *мету* статті, зазначають, що саме досліджується і з якою метою (*постановка завдання*) (5-10 рядків). *Основний виклад* матеріалу (5-6 сторінок) — опис методики дослідження, досліджуваної групи або вибірки, отриманих результатів та їхній аналіз. Аналітичність основної частини зростає завдяки поданню інформації у формі таблиць, графіків і діаграм. На *завершенні* наводять висновки, можуть бути коротко зазначені перспективи подальших досліджень цієї проблеми. У *списку використаних джерел* подають лише ті, на які є посилання у статті. Список оформляють в алфавітному порядку або порядку подання в тексті.

Дещо іншу структуру мають статті, присвячені *огляду літератури* з певної проблеми. Структура оглядової статті складається із вступу, основної частини, висновків та списку використаних джерел.

У *вступі* висвітлюють актуальність досліджуваної проблеми, її соціально-економічне та наукове значення. *Основна частина* охоплює огляд літератури, де у формі полеміки розглядають різні погляди на цю проблему та дискутують результати досліджень, відомі з літератури. Автор має подати власний аналіз або представити власну концепцію розв'язання поставленої проблеми. *Закінчення* статті у формі висновків формулює головні проблемні питання досліджуваної теми та можливі

напрями і методи її вивчення. *Список джерел статті* оформляють аналогічно Списку літератури до магістерської роботи.

Зазвичай, наукова стаття містить також резюме. Резюме – короткий (400–600 знаків комп'ютерного набору), лаконічний виклад суті того, що розглянуто в статті. Наприкінці резюме подають ключові слова (здебільшого, три – п'ять слів), які відображають основні поняття, розглянуті у статті.

Ще однією формою публікацій є *тези*. У формі тез зазвичай публікують матеріали конференцій. Обсяг тез визначають видавці та організатори конференцій. Здебільшого це 1000–2000 знаків. Тези – короткий, стислий і лаконічний опис того, про що йдеться у доповіді; насамперед відображають те, що дослідив та виявив автор. Тези також містять ключові слова.

Організатори видання зазначають вимоги до публікацій та супровідної документації. Супровідна документація (для студентських робіт) може стосуватися рекомендації наукового керівника та/або рекомендації кафедри опублікувати статтю чи тези. Треба чітко дотримуватися вимог оформлення публікацій і супровідної документації та визначених термінів подання матеріалів для публікування.

Більшість зарубіжних наукових видань притримуються у своїх вимогах до публікацій єдиних вимог, сформульованих Американською Психологічною Асоціацією (American Psychological Association APA) ¹.

Ці вимоги щодо структури наукової праці єдині для всіх наукових публікацій. Дотримання вимог – обов'язкова умова для опублікування наукових праць та статей.

Загалом, у статті можна виокремити три структурні частини: титульна частина, основна частина, додатки.

Титульна частина включає: назву статті, ім'я автора, установу, в якій працює автор, контактні адреси: поштову та електронну, резюме (Abstract). Якщо робота виконана згідно програми дослідницького гранту, обов'язково вказують назву та номер гранту та/або інформацію про спонсорів.

Резюме містить стисло (100-200 слів) інформацію про зміст статті: проблему, вивченню якої присвячена публікація, застосовані методи дослідження і отриманий результат.

¹ підрозділ написаний за матеріалами рекомендацій APA, викладених в Austin J. Calderon R. Writing in APA Style. Why and How. // Leong, F.T.L. & Austin, J.T. (1996). The psychology researchers handbook. A guide for graduate studies and research assistants. Tromsø Oslo: Sage.

Основна частина складається із наступних секцій: вступ (Introduction), метод (Method), результати (Results), дискусія (Discussion), підсумки (Conclusion), список використаних джерел (References).

Резюме

У *вступі* подається інформація про специфіку даної проблеми та ступінь її вивчення, конкретизується, що є предметом дослідження, який стан попередніх наукових розвідок цього питання, на які теоретичні засади опирається представлене дослідження.

У підрозділі *метод* детально описують модель проведеного дослідження: *характеристика досліджуваної групи, методологія та методики, процедури і обладнання*, застосовані у дослідженні.

Характеристика досліджуваної групи містить інформацію про те, хто брав участь у дослідженні, яку кількість осіб було досліджено, якими критеріями керувався автор при формуванні досліджуваної групи, наводяться демографічні характеристики досліджуваної групи.

Опис застосованих *методик* окрім переліку містить інформацію про психометричні властивості методик, особливо у разі застосування рідко використовуваних методик. У випадку застосування оригінальних чи власних опитувальників необхідно детально описати питання та структурні блоки, щоб увиразнити спрямованість дослідження.

Особливо важливо ретельно і детально описати *процедуру* експериментального дослідження: описують план та програму експерименту, обов'язково наводять інструкції учасникам дослідження, принципи формування груп та специфічні особливості експерименту. Зазвичай, обговорюють умови забезпечення та дотримання етичних принципів у процесі проведення експерименту.

Підрозділ *результати* містить результати дослідження та дані їхньої статистичної обробки. Коротко описують основні статистичні методи, які було застосовано при аналізі. Детально розглядають хіба що екзотичні або ж нові тести та методи обробки. Основні результати подають за допомогою таблиць та діаграм. Обов'язковим елементом при обговоренні результатів є подання інформації щодо статистичної достовірності.

Дискусія присвячується власне обговоренню результатів і їхньому психологічному аналізу. Один варіант початку дискусії – згадування власних наукових гіпотез чи питань, вивченню яких було присвячене дослідження, розгляд значення проведених досліджень та їхні результати для вивчення порушеної проблеми. Дискусійна частина

поєднує конспект результатів, їхнє значення та критичний аналіз питань, які не вдалося вияснити і які, на думку автора, мають визначати керунок подальших майбутніх досліджень.

У *завершальній* частині підводять підсумки, лаконічно формулюючи основні результати дослідження та висновки.

Список використаних джерел розміщують у кінці статті з нової сторінки. Згідно АРА стилю, дотримуються таких правил при оформленні літературних джерел:

Battjes, R., Leukefeld, C. and Pickens, R. (1992) Age at first injection and HIV risk among intravenous drug users, *American Journal of Drug and Alcohol Abuse* 18, 3, 263-73. (стаття журналу)

Rieson, A. H. (1966). Sensory deprivation. In E. Stellar & J. M. Sprague (Eds.), *Progress in physiological psychology* (Vol. 1, pp. Xxx-xxx). New York: Academic Press. (розділ книги)

Hall, S. & du Gay, P. (eds) (1996) *Questions of Cultural Identity*. London: Sage. (книга)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Довідник здобувача наукового ступеня. Збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації / Упорядник Ю. І. Цеков. – К. : Редакція “Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України”, 2000. – 64 с.
2. *Лапишина В. Л.* Методичні рекомендації з написання курсових та дипломних робіт для курсантів (слухачів) II-V курсів соціально-психологічного факультету. – Харків : Університет внутрішніх справ, 1996. – 19 с.
3. Методические указания по написанию курсовых и дипломных работ для всех видов обучения студентов факультета психологии ХНУ / Сост. И. М. Мельник. – Харьков, 2004. – 30 с.
4. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня: Методичні поради / автор-упорядник *Л. А. Пономаренко*. – К. : Ред. “Бюлетеня ВАК”, 1999. – 80 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок заяви про затвердження теми магістерської роботи

Завідувачу кафедри спеціальної освіти та
соціальної роботи
Факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету
імені Івана Франка
професору Островській К.О.
студента (ки) ____ курсу спеціальності 016
«Спеціальна освіта» стаціонарної (заочної)
форми навчання

прізвище, ім'я, по-батькові

Заява

Прошу затвердити тему моєї магістерської роботи
_____ і призначити науковим
керівником (посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище й ініціали
викладача).

Дата

Підпис

Додаток Б

Форма № Н-9.01

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА**

Факультет _____
Кафедра _____
Освітньо-кваліфікаційний рівень _____
Спеціальність _____
(шифр і назва)
Спеціалізація _____
(шифр і назва)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри _____

“ ____ ” _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я

НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи

керівник роботи

_____,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені Вченою радою факультету від “ ____ ” _____ 20__ року
№ _____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)_____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов’язкових креслень)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання_____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

[illegible]

Студент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток Б1.

Строки виконання магістерської роботи

№	Вид роботи	Термін виконання
1.	Вибір теми і подача на кафедру заяви на ім'я завідувача кафедри про обрання теми магістерської роботи (заява має бути завірена підписом наукового керівника)	до 1 жовтня
2.	Оформлення бланку завдань	
3.	Подача керівнику розгорнутого плану магістерської роботи	
4.	Написання теоретичної частини роботи у вигляді курсової роботи (захист курсової роботи заплановано на залікову сесію 1 семестру навчального року)	
5.	Написання Вступу до магістерської роботи	
6.	Збір і обробка емпіричних даних та обрахування статистики	
7.	Подання чорнового варіанту всієї роботи керівнику (<i>складова заліку з виробничої практики</i>)	до 15 листопада
8.	Подача магістерської роботи на кафедру з відгуком наукового керівника і його рекомендацією до її захисту	до 1 грудня

Для магістрантів обов'язковою є участь в організації та проведенні конференції молодих вчених та студентів факультету педагогічної освіти та кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи (*складова заліку з виробничої практики*).

Для магістрантів обов'язковим є проходження попереднього захисту магістерської роботи у другій половині листопада, що є складовою оцінки з виробничої практики.

Додаток В

Зразок титульного аркушу магістерської роботи

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Факультет педагогічної освіти

Кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи

НАЗВА ТЕМИ

Магістерська робота

Виконав(ла) магістрант(ка)

ОПП «Логопедія»
Спеціальність 016 «Спеціальна освіта»
факультету педагогічної освіти
група ФПЛ-
Прізвище, ім'я, по-батькові

Науковий керівник
Посада, науковий ступінь, вчене
звання, прізвище, ініціали

Рецензент
Посада, науковий ступінь, вчене
звання, прізвище, ініціали

Львів – рік

Додаток Д

Приклади оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел

Монографія (один, два або три автори)	<i>Менделевич В. Д.</i> Клиническая и медицинская психология: Практическое руководство. – М.: Медпресс, 1998. – 552 с.
Монографія (п'ять і більше авторів)	<i>Трофимов Ю. Л.</i> Психологія: Підручник / Ю. Л. Трофимов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін. За ред. Ю. Л. Трофимова. – К.: Либідь, 1999. – 558 с.
Складові журналу	<i>Турбан В. В.</i> Невизначеність як психологічна категорія / В. В. Турбан // Практична психологія та соціальна робота. – 1999. – №7. – С. 6–9.
книги	<i>Казначеев В. П.</i> Адаптация человека (социальные и медико-биологические аспекты) / В. П. Казначеев // Клинические и экспериментальные аспекты общей патологии. – Новосибирск: Наука, 1980. – С. 5–17.
збірника	<i>Козак Л. М.</i> Структурно-информационная организация системы психического статуса здоровья человека / Л. М. Козак // Проблемы человека (экология, здоровье, образование): Материалы 1-го Междунар. науч. семинара. – Ужгород, 1995. – С. 31–48.
Автореферат дисертації	<i>Гнатишин М. С.</i> Невротичні розлади у жінок (індивідуальне програмування, профілактика): Автореф. дис ... д-ра мед. наук: 14.01.16. / М. С. Гнатишин. – К., 1999. – 34 с.
	<i>Омелаенко І. Б.</i> Психологічний аналіз поведінки при різних типах невротичного конфлікту: Автореф. дис ... канд. психол. наук: 19.00.04. / І. Б. Омелаенко. – К., 1998. – 18 с.
Джерела, опубліковані в Інтернеті	Стандарт університету: Бібліографічний опис у списку використаних джерел. Загальні вимоги і правила складання. – Львів, 2002 [Цит. 2003, 5 жовтня]. Доступний з: < http://www.franko.lviv.ua/general/aboutu.html >.

Timoshenko V. P. New Soviet Economic Plan: Its Agricultural Aspect // The Journal of Political Economy.– 1953. – Vol.61, Issue 6. – P.489–508. [Cited 2000, 8 Dec.]. Available from:<<http://www.jstor.org/>>.

Деякі бібліографічні позначення в іншомовних джерелах

Мова	Том	Номер	Сторінка
російська англійська німецька французька італійська	T. Vol. Bd. T. Vol.	№ № Nr n n.	C. P. S. P. P.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Розділ 1. ЯК НАПИСАТИ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ	4
1.1. Мета магістерської роботи	4
1.2. Тематика магістерських робіт	4
1.3. Етапи процесу виконання магістерської роботи	5
1.4. Композиція магістерської роботи	7
Розділ 2. ЯК ОФОРМИТИ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ	15
2.1. Загальні вимоги до магістерської роботи	15
2.2. Загальні вимоги до оформлення магістерської роботи	16
2.3. Правила оформлення тексту	16
2.4. Правила оформлення таблиць	17
2.5. Правила подання ілюстрацій	19
2.6. Оформлення додатків	19
2.7. Загальні правила посилання на використані джерела	20
Розділ 3. ЯК ЗАХИСТИТИ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ	22
3.1. Підготовка до захисту	22
3.2. Захист магістерської роботи	24
3.3. Критерії оцінювання магістерської роботи	25
Розділ 4. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ТА ВИМОГИ ДО ПУБЛІКАЦІЙ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
Додатки	32